

•ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Η ιδιωτικοποίηση φιμώνει
την κοινωνική έρευνα

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), από το 1959 - όταν ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της UNESCO- μέχρι σήμερα, μέσα από το καινοτόμο και πρωτοποριακό ερευνητικό του έργο στο πεδίο της εμπειρικής κοινωνικής έρευνας, παρατηρεί και συλλαμβάνει τις ποικίλες διαστάσεις των κοινωνικών αλλαγών και μετασχηματισμών που συντελούνται στην ελληνική κοινωνία τα τελευταία πενήντα χρόνια. Το έργο αυτό αποτελεί ένα μοναδικό κάτοπτρο πάνω στο οποίο προβάλλονται τα χαρακτηριστικά στοιχεία της φυσιογνωμίας της κοινωνίας μας, συμβάλλοντας στην κοινωνική αυτογνωσία.

Η συνταγματικά κατοχυρωμένη ελεύθερη και ανεξάρτητη άσκηση της ερευνητικής εργασίας και στο πεδίο των κοινωνικών επιστημών τελεί υπό την εγγύηση και την προστασία του Κράτους. Υπό την εγγύηση αυτή, το ΕΚΚΕ, ως το μοναδικό δημόσιο Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών στη χώρα, μπορεί έως σήμερα να επιτελεί τους σκοπούς του μακριά από ιδιοτελή συμφέροντα. Με τη σειρά του, λειτουργεί ως εγγυητής της αξιοπιστίας των δεδομένων και των αποτελεσμάτων που αφορούν την ελληνική κοινωνία, ορισμένα από τα οποία αποτελούν και βάση για τη χάραξη δημόσιων πολιτικών. Είναι καίριας σημασίας σήμερα να μελετώνται με την αντικειμενικότητα και τη συστηματικότητα της επιστημονικής μεθοδολογίας φαινόμενα όπως η φτώχεια, η ανεργία, η απασχόληση, η μετανάστευση, η εγκληματικότητα, στις πραγματικές τους διαστάσεις.

Ο κριτικός λόγος και στοχασμός επί της ελληνικής κοινωνίας που αρθρώνεται από τις κοινωνικές επιστήμες μέσω της κοινωνικής έρευνας αποτελεί έκφραση της άλλης διάστασης της έννοιας «κρίση», δηλαδή της ικανότητας του κρίνειν. Στο πλαίσιο ενός εξορθολογισμού, η προσφυγή στον κριτικό λόγο που εκπορεύεται από τους θεσμούς που παράγουν επιστημονική γνώση για την κοινωνία θα συντελούσε στην αξιοποίηση του ορθού λόγου προς όφελος μιας κοινωνίας σε «κρίση».

Μέσω της επιχειρούμενης ιδιωτικοποίησης του μοναδικού θεσμού για την κοινωνική έρευνα στη χώρα, δηλαδή της μετατροπής του από ΝΠΔΔ σε ΝΠΙΔ, διακυβεύεται η δυνατότητα ελεύθερης και ανεξάρτητης άρθρωσης επιστημονικού λόγου για την εικόνα της ελληνικής κοινωνίας σήμερα. Η καταδίκη αυτού του λόγου στη σιωπή ουσιαστικά επιτρέπει την επικυριαρχία άλλων λόγων που επιχειρούν να μονοπωλήσουν το λόγο επί της κοινωνίας. Στο κρίσιμο σταυροδρόμι που βρίσκεται η χώρα, αντί να τραυματίσει με άκαιρες και πρόχειρες παρεμβάσεις τις υπάρχουσες δοκιμασμένες ερευνητικές δομές, έχει την εναλλακτική δυνατότητα να αξιοποιήσει στο έπακρο το εξειδικευμένο ερευνητικό της δυναμικό και τη συσσωρευμένη επιστημονική εμπειρία του δημόσιου χώρου έρευνας προς την κατεύθυνση της κοινωνικής προόδου και ευημερίας.

Ιωάννα Τσίγκανου - Μαρία Θανοπούλου,
Διευθύντριες Ερευνών ΕΚΚΕ

Φ. J JONNEK JONNEKSSON

•ΕΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Απειλή διάλυσης

Το Εθνικό Κέντρο Ερευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος» αποτελεί το μεγαλύτερο ερευνητικό πολυθεματικό Κέντρο της χώρας με διεθνή αναγνώριση και προσφορά 50 χρόνων στην Ερευνα και την Καινοτομία, στη μεταπτυχιακή εκπαίδευση και με σημαντικό κοινωνικό έργο, που το καθιστούν αναντικατάστατο στο ελληνικό «γίγνεσθαι» σε θέματα εθνικής ασφάλειας και προστασίας του πολίτη, περιβάλλοντος και δημόσιας υγείας.

Ο «Δημόκριτος» αποτελεί ένα υγιές παράδειγμα δημοσίου χώρου. Αξιολογείται από 15ετίες από διεθνείς επιστημονικές επιτροπές και διακρίνεται σε πολλά πεδία σε επίπεδο αριστείας.

Διαθέτει υψηλή τεχνογνωσία σε τομείς αιχμής, εξειδικευμένο προσωπικό και μοναδικές υποδομές (πυρηνικός αντιδραστήρας, επιταχυντής Tandem, εργαστήρια ελέγχου διοξινών, ποιότητας ραδιοφαρμάκων, ασφαλής διακίνηση ραδιοϊσοτόπων κ.λπ.). Έχει συμβάλει τα μέγιστα σε κρίσιμες δραστηριότητες εθνικής σημασίας, όπως η ραδιολογική προστασία της χώρας και η 24ωρη παρακολούθηση της ραδιενέργειας περιβάλλοντος (Τσερνόμπιλ, Φουκούσιμα).

Εξαιτίας της χρόνιας υποχρηματοδότησης της Ερευνας και ιδιαίτερα μετά τις περικοπές της τελευταίας τριετίας κατά 30%, η οικονομική συμμετοχή της Πολιτείας στο παραπάνω έργο αφορά σήμερα μόνο στους μισθούς του μόνιμου προσωπικού, ενώ Επιστημονικοί Συνεργάτες και λειτουργικές δαπάνες καλύπτονται από ερευνητικά προγράμματα.

Με την επιχειρούμενη από το ΥΠΔΒΜΘ, χωρίς τη συναίνεση της ερευνητικής κοινότητας, μετατροπή του «Δημόκριτου» σε ΝΠΙΔ, είναι αυτονόητο ότι τίθεται σε άμεσο κίνδυνο το επιτελούμενο ερευνητικό και κοινωνικό έργο και η βιωσιμότητα των παραπάνω υποδομών, οι οποίες πρέπει να διατηρηθούν υπό δημόσιο έλεγχο, όπως ισχύει διεθνώς.

Η υπονόμευση του δημόσιου και ακαδημαϊκού χαρακτήρα του «Δημόκριτου» θα οδηγήσει επίσης σε σημαντική μείωση εξειδικευμένου προσωπικού και τελικά θα σηματοδοτήσει τη διάλυση του Κέντρου.

Η Πολιτεία ξεχνά ότι ο δημόσιος χαρακτήρας του «Δημόκριτου» μέσω της συντήρησης και διαρκούς βελτίωσης κρίσιμων ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών έδωσε τη δυνατότητα να αναπτυχθεί πολύτιμη τεχνογνωσία και να υπάρξει διάρκεια στο ερευνητικό αποτέλεσμα – απαραίτητη προϋπόθεση για την προσέλκυση εξωτερικών χρηματοδοτήσεων.

Σε δυσμενείς οικονομικές συνθήκες όπου η Ερευνα και η Καινοτομία μπορούν να αποτελέσουν μοχλό ανάπτυξης και να παρέχουν θέσεις εργασίας σε νέους επιστήμονες οι οποίοι φεύγουν από τη χώρα λόγω της αυξανόμενης ανεργίας, τίθεται το ερώτημα ποιος θα αναλάβει την ευθύνη για τη διάλυση του «Δημόκριτου»;

Τέλος, όσον αφορά στην αναδιάρθρωση του ερευνητικού ιστού και προκειμένου να διασφαλιστεί η κρίσιμη μάζα των ερευνητών και ο βέλτιστος βαθμός συνέργειας, απαιτείται διαδικασία μέσω ουσιαστικής διαβούλευσης και αξιολόγησης με διεθνείς επιτροπές με βάση τα διεθνή δεδομένα και τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της χώρας. Σε κάθε περίπτωση όμως δεν θα πρέπει να υπονομευτεί η ομαλή εκτέλεση ερευνητικών έργων καθώς και η ιστορία και το διεθνές κύρος του «Δημόκριτου».

Η κοινωνία έχει θετικά αναγνωρίσει τη συμβολή του «Δημόκριτου» στη σωστή και έγκυρη υποστήριξη της Πολιτείας σε κρίσιμα θέματα. Αυτό που μένει είναι να πράξει το ίδιο και η Πολιτεία.

Πατρίτσια Κυπριανίδου
Εκπρόσωπος Τεχνικών-Διοικητικών στο Δ.Σ. του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος»

Μαρία Κωνσταντοπούλου
Πρόεδρος του Συλλόγου Ερευνητών Δημόκριτου

Φ. ΙΑΓΓΕΛΟΣ/ΤΖΟΡΤΖΙΝΗΣ

Ενσωμάτωση ή κατάργηση ερευνητικών κέντρων (άρθρο 3), απόσπαση ερευνητών σε επιχειρήσεις (άρθρο 21), συμμετοχή στην αξιολόγηση των ερευνητικών κέντρων και ενός αξιολογητή από τον επιχειρηματικό χώρο (άρθρο 44)... Να τι σημαίνει η μετατροπή των Ε.Κ. από ΝΠΔΔ σε ΝΠΙΔ (άρθρο 25).

•ΕΘΝΙΚΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αποκλεισμός μιας λύσης χαμηλού κόστους και μεγάλης προστιθέμενης αξίας

Το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών (ΕΑΑ), το αρχαιότερο ερευνητικό ίδρυμα των Βαλκανίων, διαθέτει σήμερα μοναδικές υποδομές, συμβάλλει ποικιλοτρόπως στην ανάπτυξη της έρευνας και στην παροχή λειτουργιών εθνικού συμφέροντος, ενώ ο δημόσιος χαρακτήρας του υφίσταται από το 1846. Αποτελείται από 5 Ερευνητικά Ινστιτούτα που θεραπεύουν τις επιστήμες του περιβάλλοντος, της Γης και του Διαστήματος.

Συγκεκριμένα, το Γεωδυναμικό Ινστιτούτο, πέρα από τις ποικίλες ερευνητικές δραστηριότητες που αναπτύσσει, διασφαλίζει λειτουργίες επιχειρησιακού και κοινωνικού χαρακτήρα, όπως η ευθύνη παρακολούθησης και ενημέρωσης για τη σεισμική δραστηριότητα της χώρας σε 24ωρη βάση μέσω του Εθνικού Σεισμολογικού Δικτύου, η λειτουργία του εθνικού κέντρου προειδοποίησης για τσουνάμι κ.λπ. Το Ινστιτούτο Ερευνών Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης αναπτύσσει ερευνητικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τη μετεωρολογία, τη διαχείριση και προστασία του περιβάλλοντος. Λειτουργεί δίκτυο μετεωρολογικών παρατηρήσεων που περιλαμβάνει τον ιστορικό σταθμό του Θησείου, αλλά και περισσότερους από 180 σταθμούς μετρήσεων σε όλη τη χώρα, μετεωρολογικό ραντάρ κ.ά., ενώ στελέχη του είναι μέλη της Διακυβερνητικής Επιτροπής του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή. Το Ινστιτούτο Αστρονομίας και Αστροφυσικής δραστηριοποιείται διεθνώς με το 2ο μεγαλύτερο τηλεσκόπιο στην Ηπειρωτική Ευρώπη και συμμετέχει ενεργά σε διεθνή δίκτυα αστρονομίας, διεξάγοντας πρωτοποριακή και ευρέως αναγνωρισμένη βασική έρευνα, κάτι που αποτελεί παγκοσμίως αμιγώς δημόσια δραστηριότητα. Το Ινστιτούτο Αστροφωματοδυναμικής Φυσικής υλοποιεί το πείραμα του κυβικού χιλιομέτρου, μιας από τις σημαντικότερες υποδομές στη χώρα μας και διεθνώς. Το Ινστιτούτο Διαστημικών Ερευνών και Τηλεπισκόπησης αποτελεί το συνδετικό κρίκο της χώρας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (ESA), συνεισφέροντας επίσης αποφασιστικά μέσω της τηλεπισκόπησης στην παρακολούθηση και αντιμετώπιση σημαντικών περιβαλλοντικών προβλημάτων στον ελλαδικό χώρο.

Η λειτουργία του ΕΑΑ απορροφά από την Πολιτεία μόλις 5 εκατ. € ετησίως, ενώ παρέχει ποικίλες επιχειρησιακές και κοινωνικές υπηρεσίες, προσελκύει κεφάλαια μέσω της συμμετοχής του σε ερευνητικά προγράμματα και στηρίζει την αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας, συμβάλλοντας στην παραγωγή καινοτομίας σε τομείς κλειδιά της οικονομίας (π.χ., ενέργεια, περιβάλλον κ.λπ.). Στους δύσκολους σημερινούς καιρούς η υιοθέτηση ενός νέου αναπτυξιακού προτύπου για τη χώρα που θα δημιουργήσει εκ νέου συνθήκες για κοινωνική ευημερία προϋποθέτει την αποφασιστική συμβολή των Ερευνητικών Κέντρων και όχι την υποβάθμισή τους. Είναι μια λύση χαμηλού κόστους και υψηλής προστιθέμενης αξίας.

**Θανάσης Μαρούσης, Πρόεδρος Συλλόγου Προσωπικού του Ε.Α.Α.
Σεβαστιανός Μοιραγεντής, Κύριος Ερευνητής Ε.Α.Α.**

•ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Ιδιωτικοποίηση, τέλμα, κλείσιμο

Το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) είναι ο υπεύθυνος ΕΘΝΙΚΟΣ οργανισμός για τη μελέτη των θαλασσών, λιμνών και ποταμών, της κατάστασης των αλιευμάτων και για την ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών. Στελεχώνεται από έμπειρους ερευνητές με διεθνή αναγνώριση, εξειδικευμένους τεχνικούς, και διαθέτει εξαιρετικά προηγμένο εξοπλισμό, 3 ερευνητικά σκάφη, 1 βαθυσκάφος (μοναδικό στην Ανατολική Μεσόγειο) και αυτόνομα υποβρύχια οχήματα. Χάρη στα ευρωπαϊκά προγράμματα (που παίρνουν σε πλαίσια σκληρού ανταγωνισμού), οι ερευνητές του ΕΛΚΕΘΕ ερευνούν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα θαλάσσια οικοσυστήματα, πρωταγωνιστούν στην ευρωπαϊκή έρευνα για την ανάπτυξη των ιχθυοκαλλιεργειών, την μελέτη της κατάστασης των ιχθυοαποθεμάτων, την ρύπανση και την κατάσταση των υδάτινων πόρων. Η ισχνή χρηματοδότηση από το ελληνικό κράτος καθιστά την έρευνα στις ελληνικές θάλασσες με ελληνικά χρήματα σχεδόν ανύπαρκτη, τη στιγμή που χώρες όπως Τουρκία, Βουλγαρία, Ρουμανία χρηματοδοτούν κάθε χρόνο ωκεανογραφικές έρευνες στην ανοιχτή θάλασσα.

Ποιος ιδιώτης θα δώσει έστω και 10.000 ευρώ για την ανάπτυξη της θαλάσσιας γονιδιοματικής, μια από τις έρευνες αιχμής στο παγκόσμιο γίνεσθαι; Τι κύρος θα έχουν μελέτες για τις επιπτώσεις της ρύπανσης στα οικοσυστήματα των ελληνικών κόλπων, λιμνών και ποταμών, αν αυτές χρηματοδοτούνται από φορείς ή ιδιώτες; Τι αξία θα έχουν έρευνες του ΕΛΚΕΘΕ για την κατάσταση των αλιευμάτων, την υπεραλίευση και την επίδραση της αλιείας στο περιβάλλον, αν η χρηματοδότησή τους εξαρτάται από φορείς ή ιδιώτες ή από οποιονδήποτε θα είχε «ίδιον» όφελος; Ένας δημόσιος ανεξάρτητος οργανισμός είναι όχι μόνο αναγκαίος αλλά και επιβεβλημένος σε επίπεδο εθνικής και ευρωπαϊκής στρατηγικής.

Μόνο το γεγονός ότι το ΕΛΚΕΘΕ ήταν ΝΠΔΔ του επέτρεψε να ανελκύσει το ΣΙΝΟΥΚ και άλλα πολεμικά μας από την θάλασσα στο ένα τριακοστό (1/30) της προσφοράς των ιδιωτών, που έσπυσαν κερδοσκοπήσουν, πάνω σε εθνικές τραγωδίες.

Ερευνητικά κέντρα, όπως το ΕΛΚΕΘΕ, που εξυπηρετούν εθνικούς στόχους και εθνικά συμφέροντα, πρέπει να βρίσκονται κάτω από άμεση εθνική εποπτεία, όπως γίνεται σε όλες τις χώρες. Είναι τραγικό τη στιγμή που η Τουρκία χρησιμοποιεί τα εθνικά ερευνητικά σκάφη της, όπως το Rifi Reis, και έχει δρομολογήσει την κατασκευή νέου υπερσύγχρονου ερευνητικού σκάφους το οποίο θα τεθεί σε λειτουργία σε 18 μήνες για έρευνες στην Ανατολική Μεσόγειο και κυρίως για την εύρεση πετρελαίων και φυσικού αερίου, η Ελλάδα να καταργεί το δημόσιο χαρακτήρα του ΕΘΝΙΚΟΥ της φορέα για τη θάλασσα έρευνα. Με δεδομένη την ελλιπή ως τώρα εθνική χρηματοδότηση για την έρευνα, η μετατροπή των ΝΠΔΔ σε ΝΠΙΔ θα τα οδηγήσει γρήγορα σε σίγουρο τέλμα και μετά στο κλείσιμο. Τα Ερευνητικά Κέντρα είναι το τελευταίο μας προπύργιο για την διατήρηση επιστημόνων στην Ελλάδα και την χάραξη εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής.

**Γιώργος Πετυχάκης, Αλκιβιάδης Οικονόμου, Αθανάσιος Μαχιάς,
Γιώργος Κωτούλας, ερευνητές ΕΛΚΕΘΕ**

Το νομοσχέδιο στο μικροσκόπιο

Ποιες προοπτικές διαφαίνονται στον ορίζοντα για την έρευνα στη χώρα μας αν το σχέδιο νόμου γίνει τελικά νόμος; Δύο ερευνητές του ΕΚΚΕ, ο Μιχάλης Πέτρου και ο Αλέξανδρος Αφουξενίδης, σχολιάζουν άρθρα ενδεικτικά της φιλοσοφίας του. Το νομοσχέδιο στοχεύει σε μια κεντρική ιδέα: ή την πλήρη εξάρτηση των ερευνητών από τη «θεσμική», δηλαδή κρατική, επιχορήγηση και τη συνεπαγόμενη υποταγή τους στις εκάστοτε κυβερνητικές διαθέσεις ή τη μετατροπή τους σε... ανώνυμες εταιρείες.

Άρθρο 3 παρ. 2 Τα υφιστάμενα ανεξάρτητα ερευνητικά ινστιτούτα, ειδικά ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα, ακαδημαϊκά ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα, ερευνητικά πανεπιστημιακά ινστιτούτα, κέντρα τεχνολογικής έρευνας και μεταπτυχιακά ινστιτούτα, καθώς και ερευνητικά ιδρύματα δύνανται να ενσωματωθούν σε υφιστάμενα ερευνητικά κέντρα ή να καταργηθούν.

Ιχόλιο: Είναι ξεκάθαρες οι προθέσεις περί κατάργησης ινστιτούτων και ερευνητικών κέντρων.

Άρθρο 4 παρ. 5, 6 Η συστηματική ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων μέσω της σύνδεσης έρευνας - παραγωγής της ανώτατης υπηρεσίας τεχνολογικού χαρακτήρα και την υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων και τεχνολογιών με ισχυρά στοιχεία προηγμένης τεχνολογίας και τεχνολογίας.

Ιχόλιο: Στο νέο ερευνητικό τοπίο που οραματίζονται, η αξία της έρευνας θα συνδέεται αποκλειστικά με την παροχή ερευνητικών υπηρεσιών σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Η συμμετοχή ιδιωτών/επιχειρηματιών/χρηματοδοτών στην έρευνα χαρακτηρίζει το σύνολο του σχεδίου.

Άρθρο 13, παρ. 1 Με κοινή απόφασή του Υπουργού Εσωτερικών και του αρμόδιου Υπουργού, δημιουργούνται στα Υπουργεία: Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κлиматικής αλλαγής, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Πολιτισμού και Τουρισμού, Αυτοτελή Γραφεία για την Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία τα οποία ανηκούν ιεραρχικά στον Γενικό Γραμματέα ή τον Υπουργό.

παρ. 2 Προϊστάμενοι των Γραφείων τοποθετούνται υπόλληλοι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου ή μεταπτυχιακού διπλώματος. Η στελέχωση των Γραφείων αυτών προβλέπεται στον Οργανισμό του κάθε Υπουργείου.

Ιχόλιο: Ίδρυση Αυτοτελών Γραφείων για την Έρευνα, την Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία όχι μόνο σε κάθε Υπουργείο, αλλά σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Με λίγα λόγια, μιλάμε για περαιτέρω κατακερματισμό της έρευνας, με παράλληλη διόγκωση του κράτους (σε μια εποχή που η κυβερνητική ρητορική εστιάζει στο «λιγότερο κράτος και περικοπή δαπανών») και τη συνακόλουθη διαιώνιση του συστήματος πατρωνίας και πελατεικών σχέσεων σε Υπουργεία και περιφέρειες.

Άρθρο 14, παρ. 2 Όλοι οι ερευνητικοί φορείς του Εθνικού Συστήματος Έρευνας υπάγονται για τις ερευνητικές τους δραστηριότητες στην εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (διά μέσου της ΓΓΕΤ) και στο αρμόδιο Υπουργείο.

παρ. 3 Με έκδοση Προεδρικού Διατάγματος μετά από εισήγηση του Υπουργού Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων ή άλλου εποπτεύοντος Υπουργού, και γνώμη του ΕΣΕΤ, είναι δυνατόν στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Έρευνας να συνιστώνται, ενδοποιούνται, χωρίζονται, μεταφέρονται (ολικά ή μερικά), μετατρέπονται και καταργούνται εθνικά ερευνητικά κέντρα, και γενικά ερευνητικοί και τεχνολογικοί φορείς οποιασδήποτε φύσης και μορφής να ρυθμίζονται οι μεταξύ τους σχέσεις.

Ιχόλιο: Πρόκειται ουσιαστικά για κατάργηση της ανεξαρτησίας και ελευθερίας της έρευνας, καθώς η οποία ερευνητική δραστηριότητα και αποστολή του κάθε ερευνητικού κέντρου θα υπόκεινται στις ορέξεις και δια-

θέσεις του/της κάθε Υπουργού. Με άλλα λόγια, άμα οι έρευνες ενός ερευνητικού κέντρου δεν αρέσουν, δεν εξυπηρετούν ή ενοχλούν τον/την Υπουργό (και κατ' επέκταση το πολιτικό σύστημα και κατεστημένο) θα καταργείται.

Άρθρο 21 Με στόχο την ουσιαστική διασύνδεση της έρευνας με την παραγωγική ισχύ της χώρας, ερευνητές των ερευνητικών κέντρων μπορούν να απασχολούνται σε επιχειρήσεις. Η απόσπαση διαρκεί έως δύο (2) συνεχόμενα έτη με δυνατότητα παράτασης ενός (1) ακόμη έτους. Κατά το διάστημα αυτό ο ερευνητής θα αμείβεται από τους πόρους της επιχείρησης. Μετά το πέρας της περιόδου αυτής ο ερευνητής επανέρχεται στην προηγούμενη του θέση, ενώ το διάστημα αυτό θα λαμβάνεται υπόψη κατά τις κρίσεις για την ανέλιξή του (πρέπει να ρυθμιστεί το θέμα των ασφαλιστικών του εισφορών).

Ιχόλιο: Μιλάμε ξεκάθαρα για «ενοικίαση ερευνητών» σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Αναφορικά με το καθεστώς μισθοδοσίας τους και λαμβάνοντας υπόψη τις τελευταίες εξελίξεις για κατάργηση των κλαδικών συμβάσεων προς όφελος των ατομικών/επιχειρηματικών, οι «ενοικιαζόμενοι ερευνητές» μπορούν να αμείβονται σύμφωνα με τις όποιες διαθέσεις του ιδιώτη. Επίσης, κατά τη διάρκεια της «ενοικίασης», οι «ενοικιαζόμενοι ερευνητές» θα οφείλουν να προσφέρουν άριστες υπηρεσίες, καθώς η εν γένει συμπεριφορά τους και απόδοση στον ιδιώτη θα αξιολογείται στη διαδικασία εξέλιξής τους (βλ. σχετικά άρθρο 33, παράγραφος 6).

Άρθρο 22 Χρειάζονται να γραφούν κανονιστικές διατάξεις για τη βιομηχανική ιδιοκτησία που μπορεί να παραχθεί από ερευνητές του Δημοσίου σε εργαστήρια των επιχειρήσεων και αντίστροφα για να ενωμάτωνονται στις συμφωνίες συνεργασίας κέντρων - επιχειρήσεων.

Ενίσχυση κινήτρων για την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων από ερευνητές. Απολοποίηση διεργασιών, αλλά και ενίσχυση για την υποβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Σήμερα επικρατεί ένα χάος, αλλά και η δαπάνη αυτή είτε καταβάλλεται από τον «χαμηλά σχετικά αμειβόμενο» και σκληρά εργαζόμενο ερευνητή -όχι όλοι, βέβαια- είτε από τον φορέα αλλά σε σπάνιες περιπτώσεις.

Ιχόλιο: Τα περί σημόσιου αγαθού (και τα περί πνευματικής ιδιοκτησίας του κράτους) των ευρημάτων της έρευνας πάνε περίπατο, γιατί παρόλο που γίνεται αναφορά στην συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και κέντρων για την προστασία των ερευνητικών αποτελεσμάτων, ουσιαστικά αυτή θα συνάπτεται στο πλαίσιο μιας άνιστης σχέσης, καθώς ο ένας θα είναι ο χρηματοδότης/εργοδότης και ο άλλος ο εντολοδόχος της έρευνας.

Άρθρο 25, παρ. 1 Τα ερευνητικά κέντρα που τελούν υπό κρατική εποπτεία συνιστώνται με προεδρικό διάταγμα και είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

παρ. 2 Αποστολή των ερευνητικών κέντρων είναι η επιστημονική και τεχνολογική έρευνα, καθώς και η διάδοση και εφαρμογή των αποτελεσμάτων της έρευνας, μέσω των επιστημονικών δημοσιεύσεων και της οικονομικής εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων.

Ιχόλιο: Η παράγραφος 1 καταργεί τα ΝΠΔΔ μέσα σε δύο σειρές λέξεων. Τόσο απλά. Σχετικά με την παράγραφο 2, καταντάει πια κουραστικό μια ακόμα αναφορά στην οικονομική αποτελεσματικότητα των ευρημάτων

της έρευνας (πλύση εγκεφάλου θέλουν να μας κάνουν, έτσι ώστε στο τέλος να το πιστέψουμε και εμείς).

Άρθρο 25, παρ. 5 Ως Διευθυντής ερευνητικής πολιτικής του Κέντρου διορίζεται με απόφαση του εποπτεύοντος Υπουργού κατά την ειδική διαδικασία που προβλέπεται στην επόμενη παράγραφο, επιπλήμονας που έχει την ιθαγένεια χώρας μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γνωρίζει επαρκώς την ελληνική γλώσσα, έχει εξειδίκευση στη διαχείριση και κορυφαίων ερευνητικών προγραμμάτων σχετικών με ένα ή περισσότερα αντικείμενα του Κέντρου, έχει αποδεδειγμένη πείρα στην εξασφάλιση σημαντικής χρηματοδότησης για την έρευνα, έχει αποδεδειγμένη πείρα στον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό της έρευνας και στην εφαρμογή των αποτελεσμάτων της έρευνας, έχει εξαιρετική ικανότητα επικοινωνίας και δικτύωσης εντός και εκτός της ερευνητικής κοινότητας, έχει την ικανότητα να δημιουργεί καινοτόμο και δημιουργικό περιβάλλον για την έρευνα, αποτελεί ως επαγγελματίας πρότυπο ανάπτυξης για τους άλλους και δεν έχει συμπληρώσει κατά την ημέρα που προκηρύσσεται η πλήρωση της θέσης το 63ο έτος του.

Σχόλιο: Με λίγα λόγια, αν ο υποψήφιος διευθυντής ερευνητικής πολιτι-

κής του κέντρου δεν είναι αρεστός στον/στην εκάστοτε Υπουργό Παιδείας και κυρίως αν δεν είναι άνθρωπος της αγοράς, χωρίς επιχειρηματικό δαιμόνιο και χωρίς ικανότητα σύναψης συμφωνιών με επιχειρήσεις και ιδιώτες, τότε δεν έχει καμία τύχη να εκλεγεί διευθυντής. Για άλλη μια φορά τίθενται σε αμφισβήτηση η ελευθερία και ανεξαρτησία της έρευνας και ουσιαστικά αναδεικνύεται το καθεστώς υπαγωγής της σε συνθήκες οικονομικού management.

Άρθρο 44, παρ. 7 Για την αξιολόγηση των ερευνητικών κέντρων, με απόφαση του Συμβουλίου της ΑΔΙΠΑΕ (Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας) συστήνονται πενταμελείς επιτροπές στις οποίες συμμετέχουν ένας (1) καθηγητής Πανεπιστημίου, ένας (1) Καθηγητής ΤΕΙ, δύο (2) Ερευνητές Α και ένας (1) αξιολογητής προερχόμενος από τον επιχειρηματικό χώρο.

Σχόλιο: Η αξιολόγηση του έργου των ερευνητικών κέντρων θα γίνεται και από επιχειρηματίες. Τι να σχολιάσει κανείς; Αντί να μπαίνουν στον κόπο να ξοδεύουν χαρτί και μελάνι για τη σύνταξη του νόμου, καλύτερα να παραχωρήσουν τα ερευνητικά κέντρα αφιλοκερδώς στους ιδιώτες, να τελειώνουμε.

Η αξιολόγηση των ερευνητικών κέντρων από τον ανεξάρτητο αμερικανικό οργανισμό RAND

Η έκθεση παραγγέλθηκε από το υπουργείο Παιδείας για την «Αξιολόγηση του Ελληνικού Συστήματος Έρευνας εν όψει του νέου θεσμικού πλαισίου για την Έρευνα και την Τεχνολογία στην Ελλάδα» (Απρίλιος - Ιούλιος 2011). Δίνει μια καλή εικόνα για τις ικανότητες των ελλήνων ερευνητών και μια κακή εικόνα για τη σημασία και την αξία που δίνει το ελληνικό κράτος στην επιστημονική έρευνα. Ιδού οι διαπιστώσεις της:

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Επιτυχές στη διασφάλιση ανταγωνιστικής χρηματοδότησης από την Ε.Ε.
- Παραδείγματα καινοτόμου διαχείρισης.
- Αφοσιωμένο και έμπιστο προσωπικό.
- Κάποιος εξοπλισμός και υποδομές υψηλής ποιότητας.
- Κάποια διεθνώς γνωστή έρευνα.
- Θύλακες διεπιστημονικής και διατμηματικής συνεργασίας.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Υψηλής ποιότητας ερευνητές που ανταποκρίνονται σε ευκαιρίες χρηματοδότησης.
- Δυνατότητα αύξησης της συνεργασίας με άλλα ΕΚ και πανεπιστήμια (τόσο εντός της χώρας όσο και στο εξωτερικό).
- Μειωμένη γραφειοκρατία που θα επέτρεπε μεγαλύτερη ευελιξία και κινητικότητα ανάμεσα στα κέντρα και τα πανεπιστήμια (δυνατότητα διπλού διορισμού).
- Ανεκμετάλλετα εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες.
- Ευκαιρίες ώστε το κράτος και η βιομηχανία να γίνουν πελάτες της έρευνας.
- Δυνατότητα για επικέντρωση των ερευνητικών προτεραιοτήτων στις εθνικές ανάγκες όπου η Ελλάδα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα.
- Διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού ανώτερης εκπαίδευσης - στην Ελλάδα και ως μέρος της ελληνικής διασποράς.
- Αναγνώριση της ανάγκης για αλλαγή.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- Έλλειψη συνεπούς και αξιόπιστης χρηματοδότησης: σταξία στον κύκλο προκηρύξεων διαγωνισμών (ΙΤΤ), αναξιοπιστία στο χρόνο πληρωμής.
- Έλλειψη εθνικής στρατηγικής, που οδηγεί σε έλλειψη προτεραιοτήτων και μιας συνεκτικής ερευνητικής κοινότητας.
- Κακή συνεργασία με τη βιομηχανία και τα πανεπιστήμια και μεταξύ των ερευνητικών ιδρυμάτων.
- Έλλειψη συνθηκών ισότητας (διαφορές στο νομικό καθεστώς των ΕΚ, στη χρηματοδότηση και μισθολογικές διαφορές).
- Έλλειψη κρίσιμης μάζας σε ορισμένους τομείς.
- Λίγα κίνητρα για την προσέλκυση/διατήρηση καλών (νεότερων) ερευνητών.
- Πολλή γραφειοκρατία και μικροδιαχείριση.
- Μικρή υποστήριξη για μεταβίβαση τεχνολογίας και έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας.

ΑΠΕΙΛΕΣ

- Έλλειψη μεταρρύθμισης.
- Περιορισμοί του κρατικού προϋπολογισμού και του παγκόσμιου οικονομικού περιβάλλοντος.
- Αυξανόμενος ανταγωνισμός για τη χρηματοδότηση από την Ε.Ε.
- Οικονομικές δυσκολίες των ΕΚ.
- Χαμηλό ηθικό του προσωπικού.
- Γήρανση των ερευνητών και περιορισμοί στις προσλήψεις προσωπικού.
- Θεσμικοί/νομικοί περιορισμοί για ανασύσταση.